

مقدمه

برای شناخت کتاب «صلح امام حسن (علیه السلام)؛ پرشکوه‌ترین نرمش قهرمانانه‌ی تاریخ» که ترجمه‌ای است از کتاب «صلح الحسن (علیه السلام)» اثر شیخ راضی آل یاسین (رحمة الله علیه)، باید زمانه‌ی ترجمه و نشر آن یعنی سالهای دهه‌ی ۴۰ شمسی را بهتر شناخت. در آن سالها غرب‌زدگان و در رأس آنان طاغوت پهلوی، فرنگی‌سازی فرهنگ و جامعه و کشور را با سرعت بیشتری نسبت به قبل پیگیری میکردند که مظهر آن، مبارزه‌ی عمیق با دین و ترویج فساد و مظاهر پوچی غرب و وابستگی روزافزون به قدرتها بود؛ هم‌زمان، گروه‌های چپ مارکسیستی که بواقع وابسته به رژیم کمونیستی شوروی بودند، بشدت به دنبال یارگیری از میان جوانان بودند. واضح بود که جذب جوانان مبارز به آن مسلک، به معنای ورود در گمراهی بزرگی بود که پایانش در دفتر ناتمام تاریخچه‌ی این گروه‌ها ثبت شده است و نیز برابر بود با درافتادن به دام برتری طلبی دو ابرقدرت شرق و غرب آن روزگار. از سوی دیگر در میانه‌ی مبارزات امام خمینی (قدس سره) و یارانش که تماماً برگرفته از شریعت بود، تلقی عمومی متدینین، وجود تفاوت بارز در سیره‌ی پیشوایان دین بود؛ به گمان آنان، امام حسین (علیه السلام) اهل مبارزه و جهاد و امام حسن و بقیه‌ی امامان معصوم (علیهم السلام) اهل صلح و مدارا بوده‌اند. پیامد این نگاه، گاه نفی و انکار و یا دست‌کم تردید در اصل مبارزه با رژیم طاغوت و بعضاً جذب جوانان اهل مبارزه به گروه‌های چپ بود.

با این وضع، یک مرحله از انجام وظیفه‌ی دینی و انقلابی و مبارزاتی، نفی و ردّ همین تصوّر غلط بود که با فلسفه‌ی امامت ائمه‌ی اهل بیت (علیهم السلام) و نیز با واقعیات قطعی

تاریخ اسلام و سیره ی ائمه ی هدی (علیهم السلام) تعارض داشت.

حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی) در انجام آن وظیفه و تبیین این حقیقت، تلاشی خستگی ناپذیر داشتند که بازشناسی چهره ی اسوه ی مبارزه و جهاد، سلاله ی پاک نبی (صلی الله علیه و آله و سلم)، امام حسن مجتبی (علیه السلام) از راه ترجمه ی کتاب صلح الحسن (علیه السلام) یکی از راهکارهایش بود. ایشان در این سالها، در آستانه ی ورود به چهارمین دهه از عمر خود بودند.

از نکات قابل توجه در باب این کتاب، شخصیت والای مؤلف آن، آیت الله شیخ راضی آل یاسین (رحمة الله علیه) است که در یکی از بیوت عالم خیز ریشه داشت و خود - به گواه تألیف این کتاب - از عالمان زمان شناس بود.

این کتاب، با پیامی نو که در برداشت و تأثیری که میگذاشت، مورد حساسیت رژیم بود. چاپ و انتشار آن - که با سختی ها و موانعی مواجه بود - به انجام نرسید مگر با تلاش و پیگیری مجاهد انقلابی مرحوم آقای حسن نیری تهرانی که خود از مبارزان بود و در چاپ و نشر کتب انقلابی فعالیتی چشمگیر داشت، که با استفاده از ارتباطات گسترده و تلاش و زیرکی، کار را به سامان میرساند. وی اول بار کتاب را، برای چاپ به دست انتشارات آسیا سپرد که تاکنون شانزده نوبت آن را چاپ کرده است.

دفتر نشر فرهنگ اسلامی نیز در سالهای ۷۸ تا ۸۸، هشت بار آن را چاپ و عرضه نموده است.

اینک دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی) به دلیل نیاز عموم مردم مسلمان و انقلابی و نیز بر اساس وظیفه و مأموریت خود، کتاب را با اصلاحات و افزودنی هایی منتشر میکند. امتیاز این چاپ، افزودن پاورقی های مفید و منبع شناسی اثر و نیز اصلاح اشتباهات چاپی که در نوبتهای قبلی انتشار صورت گرفته و برخی تغییرات است.

امید است این اثر، گامی در معرفی شخصیت و سیره ی ائمه ی هدی (علیهم السلام) و تقویت ایمان انقلابی رهروان، و راهگشای آنان در پیروی حقیقی از رهبران الهی خود باشد.

فهرست مطالب

- یادداشت مترجم ۱
- گفتاری از امام سید عبدالحسین شرف الدین (ره) ۵
- پیشگفتار ۲۱

بخش نخست

۱. امام حسن بن علی (علیه السلام) ۳۱

بخش دوم: موقعیت سیاسی

۲. پیش از بیعت ۴۵
۳. بیعت ۶۱
۴. کوفه در روزهای بیعت ۷۳
۱. باند اموی ۷۸
۲. خوارج ۷۹
۳. شگاکها ۸۰
۴. الحمراء ۸۱
۵. تصمیم بر جنگ ۸۷
۶. بسیج و فرماندهی ۱۰۷
۷. عدد سپاه ۱۱۹
- بحث و تحلیل ۱۲۳
۸. عناصر سپاه ۱۲۹

۹. عبیدالله بن عباس ۱۳۹
۱۰. آغاز سرنوشت ۱۴۷
۱۱. قلمرو تردید ۱۶۷
۱۲. عقیده یا حکومت؟ ۱۷۹
۱۳. فداکاری ۱۹۷
۱۴. سیمای صلح ۲۱۳

بخش سوّم: صلح

۱۵. انگیزه‌های صلح از نظر دو جبهه ۲۵۱
۱۶. قرارداد صلح ۲۶۱
۱۷. بررسی فرازهای برجسته‌ی قرارداد ۲۶۵
۱. اظهارات طرفین ۲۶۷
۲. موضوع بیعت ۲۷۳
۳. تسلیم امر ۲۷۷
۴. سرنوشت خلافت پس از معاویه ۲۸۰
۵. دیگر موادّ قرارداد ۲۸۳
۱۸. ملاقات در کوفه ۲۸۵
۱۹. در صحنه‌ای دیگر ۲۹۳
۲۰. وفا به شروط قرارداد ۳۰۱
۱. وفا به شرط اوّل (زمامداری معاویه) ۳۰۲
۲. وفا به شرط دوّم (عدم تعیین جانشین) ۳۰۳
۳. وفا به شرط سوّم (جلوگیری از ناسزا به علی (علیه السلام)) ۳۱۴
۴. وفا به شرط چهارم (مالیات دارابجرد) ۳۱۹
۵. وفا به شرط پنجم (امنیت و زنهار) ۳۱۹
۲۱. معاویه و شیعیان علی (علیه السلام) ۳۲۱
۲۲. معاویه و سران شیعه ۳۲۹
- الف. شهیدانی که بی‌دفاع به قتل رسیدند ۳۳۲
۱. خُجربن عَدی کندی ۳۳۲
۲. عمروبن الحَقیق خزاعی ۳۵۰
۳. عبدالله بن یحییٰ حضرمی و یارانش ۳۵۳

۴. زُشید هَجَری ۳۵۴
۵. جُویریة بن مُسهر عبدي ۳۵۵
۶. اوفی بن حصین ۳۵۶
- شکنجه های بدون اعدام ۳۵۸
- ب. کسانی که مورد فشار و تهدید قرار گرفتند ۳۵۹
۱. عبدالله بن هاشم مِرقال ۳۵۹
۲. عَدی بن حاتمِ طائی ۳۶۱
۳. صَعصَعَة بن صوحان ۳۶۵
۴. عبدالله بن خلیفه ی طائی ۳۶۹
۲۳. پایان ماجرا ۳۷۱

آخرین گفتار

- مقایسه میان شرایط حسن و حسین (علیهما السلام) ۳۸۱
- وضع خاص هریک از لحاظ دوستان و یاوران ۳۸۳
- وضع خاص هریک از لحاظ دشمن ۳۸۵
- تصاویر ۳۸۹
- نمایه ها ۳۹۵
- آیات ۳۹۷
- روایات معصومین (علیهم السلام) ۳۹۹
- روایات تاریخی ۴۰۵
- روایات جعلی ۴۱۹
- اشعار ۴۲۱
- اشخاص ۴۲۳
- کتابها ۴۳۵
- اقوام و قبایل ۴۳۷
- اماکن ۴۳۹
- وقایع و زمانها ۴۴۳
- موضوعات ۴۴۵
- کتابنامه ۴۵۹

اینک که با فراهم آمدن ترجمه‌ی این کتاب پرارزش و نامی، جامع‌ترین و مستدل‌ترین کتاب درباره‌ی «صلح امام حسن» در اختیار فارسی‌زبانان قرار می‌گیرد، این جانب یکی از آرزوهای دیرین خود را برآورده می‌یابم و جبهه‌ی سپاس و شکر برآستان لطف و توفیق پروردگار می‌سایم.

پیش از اینکه به ترجمه‌ی این کتاب بپردازم، مدّتها در فکر تهیّه‌ی نوشته‌ای در تحلیل موضوع صلح امام حسن بودم و حتی پاره‌ای یادداشت‌های لازم نیز گردآورده بودم، ولی سپس امتیازات فراوان این کتاب مرا از فکر نخستین باز داشت و به ترجمه‌ی این اثر ارزشمند وادار کرد.

مگر که جامعه‌ی فارسی‌زبان نیز - چون من - از مطالعه‌ی آن بهره‌گیرد و هم برای اولین بار درباره‌ی این موضوع بسی بااهمّیت، کتابی از همه‌رو جامع، در معرض افکار جویندگان و محققان قرار گیرد.

درباره‌ی کتاب و مؤلّف آن، هرچه بنویسم، به شیوایی و ارج نوشته‌ی سیّد شرف‌الدّین عاملی - آن شرف دین و آبروی مسلمین - نخواهد بود که در معرفّی این دو، به راستی و درستی و انصاف سخن رانده و بیش از آن، حدّ من نیست...

و اینک گفتار آن بزرگ در طلیعه‌ی کتاب حاضر: